

כלים
פרק ב'

לשורף עלייהו תרומה וקדשים.

נשברו, טהרו. חזר ועשה מהם כלים, מקבלין
טומאה מכאן ולהבא.

מקבלין טומאה מכאן ולהבא - אבל לא חזרו
לטומאתן ישנה, דלא גזור רבנן שאם עשה מהם
כלים חזרו לטומאתן ישנה אלא בכלי מתכות
בלבד.

כלי חרס וכלי נתר, טומאתן שונה - מיטמאין
ומיטמאין באויר, ומיטמאין מאחוריהן.

כלי נתר - כלים העשויין מאדמה שחופרים
ממנה צריך, אלומ"י בלעז.

מיטמאין ומיטמאין באויר - אם נתלת
טומאה באויר הפלי, נטמא הפלי. חזר ותלה
אכלים באוירן, מטמאין את האכלים אף על פי
שלא נגעו, דכתיב (ויקרא י"א לג) "כל אשר בתוכו
יטמא". ואפילו מלא חרדל, שאינו נוגע בדפנות
הפלי.

ומיטמאין מאחוריהן - כלים שחקק בית
מושכם מבחוץ כדרך שעושים לכוסות של
כסף, ופעמים כופין אותן על פיהן ומשתמשין
בבית קיבול שבאחוריהן. אם נגעה טומאה
באותו בית קיבול, נטמא הפלי חרס. ומדלא
ערבינהו ותנינהו - "מיטמאין ומיטמאין
מאחוריהן ואחוריהן" - שמע מינה דאין מיטמא
מאור אחוריו, דלא חשיב תוף של אחוריו תוף
גמור דאחוריהו ליטמא מאורו, אבל מיטמא
אם נגעה טומאה באותו חקק של אחוריו.

ואינו מיטמאין מגביהו, ושבירתו היא
טהרתו.

ואין מיטמאין מגביהו - דכתיב (ויקרא י"א לג)

כלים
פרק ב'

א כלי עץ וכלי עור וכלי עצם וכלי זכוכית,
פשוטיהו טהורים, ומקבליהו טמאים.

כלי עץ כלי עור כלי עצם - בפרשת מטות
כתיב (במדבר ל"א כ) "וכל בגד וכל כלי עור וכל
מעשה עזים וכל כלי עץ תתחטאו", ומרבין
מ"וכל מעשה עזים" לרבות דבר הבא מן העזים
- מן הקרנים ומן הטלפים, דהיינו כלי עצם,
ואתקש לכלי עור וכלי עץ. ובפרשת שמיני
אתקוש כלי עור וכלי עץ לשק, דכתיב: "מכל
כלי עץ או בגד או עור או שק". הילכך
פשוטיהו טהורים, דבעינן דמקרא דשק דמטלטל
מלא וריקן.

וכלי חרס, אף על גב דפשוטיהו טהורים, לא
מצי למתני בהדי הנך, משום דכל הנני טהורים
כשאין להם בית קיבול, אף על פי שיש להן
תוף, כגון חבית של עץ שאין לה שוליים
ומפולשת מעבר אל עבר, טהורה, ובכלי חרס
כהאי גוונא טמא, משום דבתוכו תלה רחמנא,
והרי יש לו תוף, אף על פי שאין לו בית קיבול.

ופשוטיהו טהורים דתנן הכא, היינו מדאורייתא,
אבל חכמים גזרו טומאה על פשוטי כלי עץ
ועור ועצם, כדמוכח בגמרא בבא בתרא דף ס"ו.
ומדאורייתא נמי אינן טהורים אלא מטומאת
מת או טומאת שרץ, אבל טמאים טומאת
משקב ומושב אם הן ראויין למשקב ומושב.

וכלי זכוכית - רבנן גזרו עליהן טומאה, הואיל
ותחילת ברייתן מן החול הוו ככלי חרס, וחמירי
מכלי חרס שאינו מקבל טומאה מגבו, וכלי
זכוכית מיטמאין מגבן הואיל ונראה תוכן כבדן.
ופשוטיהו של כלי זכוכית טהורים אפילו
מדרבנן, דעבדו רבנן הפירא פי היכי דלא

כלים
פרק ב'

מכדי סיכת קטן, ועד קדירות הדקות. מהקדירות הדקות ועד חביות לודיות, ברביעיות. מלודיות ועד לחמיות, בחצי לוג. מלחמיות ועד חצבים גדולים, בלוג.

אני איני נותן בהם מדה - לפי גודל הכלי וקטנו, אלא לפי המקומות שרגילין לעשותן, ולפי צורת הכלים.

אלא הדקין שבכלי חרס וגוי' - שאין להם צורת קדירות והם קטנים ביותר, שיעור שכריהן כדי סיכת קטן. ומשהגיעו להיות כתבנית קדירות קטנות, שיעורן ברביעיות.

חביות לודיות - חביות שנעשות בלוד.

לחמיות - שנעשות בבית לחם, והן גדולות מאותן שנעשות בלוד.

רבו יתנו בן זכאי אומר: חצבים גדולים, שיעורן בשני לוגין. הפכים הגלילים והחביונות, שיעורן קרקרותיהן כל שהן, ואין להם דפנות.

חצבים גדולים - פדות גדולות כל מה שאפשר.

הפכין הגלילים - שנעשים בארץ הגליל.

והחביונות - חביות קטנות, והיגו דקין שבכלי חרס.

ואין להן דפנות - דדוקא השוליים טמאות אם נשאר בהן כדי סיכת קטן, אבל הדפנות טהורות.

והלכה כרבי עקיבא.

ג הטהורין שבכלי חרס:

הטהורים שבכלי חרס - פשוטי כלי חרס שהן טהורים, דכתיב בהו (ויקרא י"א לג) "אשר יפל מהם אל תוכו" - את שיש לו תוף טמא, את שאין לו תוף טהור.

טבלה שאין לה ליזבז.

טבלה שאין לה ליזבז - לום חלק שאין לו שפה סביב.

ומחמה פרוצה.

כלים
פרק ב'

"וכלי חרש אשר יפל מהם אל תוכו" - מתוכו הוא מיטמא, ואינו מיטמא מגבו. ושאר כל הכלים חוץ מכלי חרס וכלי נתר אין מיטמאין מאורן עד שתגע הטומאה בעצמו של כלי, וכשנגעה הטומאה בעצמו של כלי, בין מגבו בין מתוכו, טמא. והיגו דתנן בפרק קמא דחולין: "הטהור בכלי חרס טמא בכל הכלים, הטהור בכל הכלים טמא בכלי חרס".

ושבירתן היא טהרתן - וכולהו פלים נמי שבירתן היא טהרתן, אלא כלי חרס וכלי נתר שבירתן בלבד מטהרתן, שאין להם טהרה בטבילה אלא בשבירה בלבד.

ד הדקין שבכלי חרס, וקרקרותיהן, ודפנותיהן יושבין שלא מסומכין - שיעורן כדי סיכת קטן, עד לוג.

הדקין שבכלי חרס - כלי חרס הדקין וקטנים, בין שהן עצמן אינן מחזיקין אלא כדי סיכת קטן, בין שנשברו ונשארו קרקרותיהן - פירושו: כמו קרקעותיהן, דהיגו שוליים שכלפי הקרקע, או נשארו דפנותיהן ויכולים לבדן לישב בלא סמיכה, עדיין פלים הן, ואם מחזיקין שמן כדי סיכת קטן, כלומר: כדי סיכת אצבע קטנה של קטן בן יומו, טמאין. והכי מפורש במסכת שבת: סיכת קטן - אבר קטן של קטן בן יומו.

עד לוג - שיעור זה של סיכת קטן, לשברי כלי שלא הנה מתחילתו אלא לוג. דאם הנה תחילתו יותר מלוג, בעינן שיעור גדול לשבריו יותר מכדי סיכת קטן.

מלוג ועד סאה, ברביעית. מסאה ועד סאתים, בחצי לוג. מסאתים ועד שלש ועד חמש סאין, בלוג - דברי רבי ישמעאל.

מלוג ועד סאה - כלי שהנה מתחילתו מחזיק מלוג ויותר מלוג עד סאה, שיעור שכריו ברביעית הלוג. וליתר מסאה עד סאתים, שיעור שכריו בחצי לוג. וכן כולם.

רבי עקיבא אומר: אני איני נותן בהן מדה, אלא הדקין שבכלי חרס, וקרקרותיהן, ודפנותיהן יושבין שלא מסומכין - שיעורן

כלים פרק ב'

ומתקתה - שחוחים בה גחלים.

פרוצה - שאין לה דפנות.

ואבוב של קלאין.

ואבוב של קלאים - כלי חרס שקולים בו קטניות על גבי האש. ופשוט הוא, בלא בית קיבול. ומנוקב ככברה בשוליו, כדי שתהא האור שולטת בו.

קלאים - כמו (ויקרא ב' יד) "קלוי באש".

וסילונות - אף על פי כפופין, אף על פי מקבלין.

וסילונות - מרובות.

אף על פי כפופין - אף על פי שכפופין משגי צדיקה. והוא שלא חקק בהן בית קיבול צורות.

וכבב שעשאו לסל הפת.

וכבב - כלי שמכסים בו סלים של פת. ויש גורסין כפפף, שכופין אותו על גבי הסל. ואפילו יש לו בית קיבול, טהור, שקל המשמש כפוי בכלי חרס, טהור.

וטפי שהתקינו לענבים.

וטפי - הוא כלי חרס שיש לו בית קיבול ומקבל טומאה, דהכי מוכח לקמן באיך פירקא. והאי דטהור הקא, משום דהתקינו לענבים ועשה בו שנוי, מוכיח דלכסות בו ענבים קא בעי ליה, ולא נעשה לקבלה.

ותבית של שיטין.

ותבית של שיטין - כמין תבית חלולה, וסתומה היא ואין לה פה, כדי שלא תהא נשקעת במים, ונשענים עליה ולמדין לשוט בה. ואף על פי שיש לה בית קיבול, אינה עשויה לקבלה, וכל שאינו עשוי לקבלה, אף על פי שיש לו בית קיבול, אינו מקבל טומאה.

ותבית דפונה בשולי המתח.

ותבית דפונה בשולי המתח - מתח הוא כלי גדול של חרס, וכעין תבית עשוי לו בשוליו שאדם משים ידו לתוכה כפרוצה להגביה המתח. ולפי שלא נעשית תבית זו לקבלה, אינה מקבלת טומאה.

כלים פרק ב'

דפונה - טמונה.

והמיטה, והכסא, והספסל, והשולחן.

והמיטה והכסא והספסל והשולחן - כל אלו אין עשויין לקבלה.

והספינה, והמנורה של חרס - הרי אלו טהורים.

והספינה - אף על פי שעשויה לקבלה, ואפילו היא של חרס, טהורה. ובמסכת שבת ילפינן לה דכתיב (משלי ל' יט) "דרך אנה בלב ים", ופשיטא דאנה בים היא! אלא לומר לך: מה ים טהור, אף אנה טהורה.

זה הכלל: כל שאין לו תוך בכלי חרס, אין לו אחריים.

כל שאין לו תוך בכלי חרס אין לו אחריים - חכמים גזרו על משקין טמאין שיטמאו כלים, ואף על פי שלא נטמאו המשקין אלא מחמת שרץ, דהשתא הן ראשון לטומאה, מטמאים כלים מדברי סופרים, ואם נגעו באחורי הכלי, נטמאו אחריו ולא נטמא תוכו.

והשתא קא משמע לן דאין טומאת אחריים נוהגת אלא בכלי חרס שיש לו תוך. אבל כל שאין לו תוך אין לו טומאת אחריים, ואם נגעו משקין טמאים מאחוריו, לא נטמאו אחורי הכלי.

מדי פנס שיש בו בית קיבול שמן, טמא. ושאין בו, טהור.

פנס - כמין עששית של חרס, עשויה נקבים בדפנותיה שממן האורה יוצאת, ומניחים הגר בתוכה שלא יכבנה הרוח.

ושאין לו - בית קיבול שמן, אף על פי שיש לו בית קיבול גר.

טהור - שבית קיבול גר אין לו תוך, אלא הגר מונח עליו.

מגופת היוצרים שהוא פותח בה, טהורה. ושהוא גומר בה, טמאה.

מגופת היוצרים - כעין אבנים של חרס, שהיוצרים עושים הכלים עליהן.

כלים פרק ב'

ה כסוי פדי יין וכדי שמן, וכסוי חביות
נזירות, טהורין. ואם התקינו לתשמיש, טמאים.

כסוי פדי יין וכו' - וכל המשמש כסוי בכלי
חרס, טהור, דתוכו כתיב, והאי לאו תוף ידיה
הוא.

וכסוי חביות נזירות - על שם מקומן.
ולרבותא נקטיננהו, מפני שהיה לכסוי חביות
שלחן בית קיבול. ואית דגרסי והנזירות, כלומר:
הנזירות שמכסים בהן פי הצלוחית.

כסוי הלפס - בזמן שהוא נקוב ויש לו
חידוד, טהור. אם אינו נקוב ואין לו חידוד,
טמא, מפני שהיא מסוגלת לתוכו את הירק. רבי
אליעזר בר צדוק אומר: מפני שהיא הופכת
עליו את הרונקי.

הלפס - כמו אלפס, מחבת גדולה שמבשלים
בה בשר וירק, ועושים לה כסוי של חרס.
וכשהוא נקוב אינו ראוי לכלום, ואפלו אינו
נקוב ויש לו חידוד אין יכול לישב מפני
החידוד. אבל כשאינו נקוב ואין לו חידוד,
טמא, שראוי להפכו ולהושיבו, ואשה נותנת
בתוכו ירק לסננו, להמצות ממנו המים.

הרונקי - הירקות לאחר שנתבשלו ודבוקים זה
בזה ונעשים גוף אחד, נקראים רונקי, והיא
מילה יוניית.

י גיסטרא שנמצאת בכבשן, עד שלא
נגמרה מלאכתה, טהורה, משנגמרה מלאכתה,
טמאה.

גיסטרא - שבר כלי חרס, ודבר שנחלק לשנים
קרוי גיסטרא. ולשון גיסטרא: גיסי תרי.

שנמצאת בכבשן - ולא ידעין אם נשבר קודם
שניצרב בכבשן, ובשעה שנגמרה מלאכתו לא
היה תורת כלי עליו, ותו לא מיטמא משום
גיסטרא, או אחר כך נשבר ומיטמא.

וכיצד מבררים את הדבר? ואין אם היו שבריה
שוין ותוכה מאדים, ביצוע שנגמרה מלאכתה
ואחר כך נשברה ומיטמאה, דעביד לקיבול,
שדרך לתת גיסטרא תחת החבית לקבל המשקה
הנוסף ממנה.

כלים פרק ב'

את שהוא פותח בה - כלומר: המגופה
שהיוצר משליף עליה הטיט, ומפתח עליה
בידיו צורת הפלי.

טהורה - לפי שאין לה שפה סביב, ואין פאן
תוף.

ושהוא גומר בה - והמגופה שמעמיד עליה
הפלי לאחר שנגמרה צורתו יש לו תוף, ולכך
היא טמאה.

ורבותי פירשו: שיש כלי ליוצרים שנקרא
מגופה, ויש מהן שפתחיהן צר ויש שפתחיהן
רחב.

את שהוא פותח בה - כלומר: שעתיד להרחיב
פתחה.

טהורה - שעדיין לא נגמרה מלאכתה, והוא
כגלמי כלי חרס.

ושהוא גומר בה - שמניחה כף בפתח צר,
טמאה.

ומתניתין רבי מאיר היא, דאמר כלי חרס
מאימתי מקבלים טומאה? משעה שנגמרה
מלאכתו. ולא כרבנן, דאמרי משיצרכו בכבשן.

ופירוש ראשון נראה לי עיקר.

משפך של בעלי בתים, טהור. ושל רוכלין,
טמא, מפני שהוא של מדה - דברי רבי יהודה
בן בתירא. רבי עקיבא אומר: מפני שהוא
מטהו על צדו ומריח בו ללוקח.

משפך - כלי שנותנין על פי חבית או על פי
הנוד כשרוצין למלאותו יין או שמן.

ושל רוכלין - שהוא קטן, ועשוי להכניס שמן
לפפין קטנים, ומחזיק לוג או שני לוגים.
והרוכל מניח אצבעו מתחתיו כנגד הנקב ומודד
בו שמן, ומסיר אצבעו והשמן יורד לכליו של
לוקח, ועשוי לקבלה הוא ומקבל טומאה.

רבי עקיבא אומר מפני שהוא מטהו על
צדו - כלומר: אפילו אינו של מדה, משפך של
רוכלים לעולם מיטמא, מפני שמטהו על צדו
לקבל בו מעט פדי שריח בו הלוקח, ונמצא
עשוי לקבלה. והלכה כרבי עקיבא.

כלים פרק ב'

טיטרוס – רבי אליעזר בר צדוק מטהר, ורבי יוסי מטמא, מפני שהוא כמוציא פרוטות.

טיטרוס - כלי שהוא מנוקב מלמטה נקבים הרבה, דקים כמלא נקב מחט, ומלמעלה נקב אחד כמלא כוש, דהיינו פלך שהנשים טוות בו, וכשממלאים אותו מים ואדם משים אצבעו בנקב מלמעלה שלא ישלט בו הרוח, אין טיפה אחת יוצאת מן הנקבים דקים שלמטה, וכשמסיר אצבעו המים יוצאים.

רבי אליעזר בר צדוק מטהר - לפי שנקוב בכונס משקה.

ורבי יוסי מטמא - שכן הוא דרך תשמישו. וחשיב בית קיבול הואיל והמים עומדים על ידי הנחת אצבע. ואפילו בלא הנחת אצבע אין המים יוצאים אלא כמוציא פרוטות מעט מעט טיפה אחר טיפה, ומשום הכי לא חשיב נקוב ככונס משקה ליטהר בכך. והלכה כרבי יוסי.

חז"ל הטמאין שבכלי חרס: טבלה שיש לה לייבז, ומחמה שלימה, וטבלה שהיא מלאה קצרות. נטמאת אחת מהם בשרץ, לא נטמאו כולם.

טבלה שיש לה לייבז ומחמה שלימה - שיש לה דפנות, טמאים, שיש להן בית קיבול. ומרישא דהטהורים שבכלי חרס הוי שמעינן דהנף טמאים, אלא אורחיה דתנא הכי, כדתנן בפרק ואלו טריפות ואלו כשרות, והכי איכא טובא במשנה.

טבלה - של חרס.

שהיא מלאה קצרות - שהיא עשויה קצרות קצרות, והקצרות הן מגופה ומחוברין בה.

אם יש לה לייבז עודה, נטמאה אחת מהם, נטמאו כולן.

ואם יש לה לייבז עודה - אם שפת הטבלא סביב עודה ועולה למעלה יותר מפיהן של קצרות.

נטמאה אחת מהן נטמאו כולן - דכשנכנס השרץ בפי הקערה כבר נכנס באויר הלייבז העודה סביב, ונטמאת כל הטבלא, דכלי חרס

כלים פרק ב'

מיטמא מאוירו, וכשנטמאת הטבלא כולה נטמאו כל הקצרות שהן מגופה.

וכן בית תבלין של חרס, וקלמרים המתואמות.

בית התבלין - כלי חרס עשוי רבועים רבועים, לתת בכל רבוע ורבוע מין אחד של תבלין, ולא יתערבו זה בזה.

קלמרים המתואמות - כלי עשוי לתת בתוכו הדיו והקלמוס והכלים הצריכים לסופר. ועשוי גם הוא רבועים רבועים תאומים, ובארצנו מהם הרבה, וקורים להם בלעז קלמרי.

ובית תבלין של עץ שנטמא אחד במשקה, לא נטמא חבירו.

בית תבלין של עץ - שעשוי גם הוא רבועים רבועים, ואין לו לייבז עודה.

שנטמא אחד מהן במשקה - דרבנן גזרו על המשקים הבאים מחמת שרץ לטמא כלים, גזירה משום משקה זב וזבה, שהם מטמאים כלים דאורייתא.

ודוקא כשנטמא במשקה לא נטמא חבירו, שכלי שנטמאו אחריו במשקים לא נטמא תוכו. הילכך כשנטמא אחד מהן במשקין, הוי דופן של הטמא אחריו של חבירו ולא נטמא חבירו. אבל בטומאת שרץ דאורייתא, דכל היכא דנגע בכלי עץ בין מאחריו בין מתוכו נטמא כולו, אם נטמא אחד מהן נטמא חבירו, שהטומאה נוגעת בו מאחריו.

ובכלי חרס דאינו מקבל טומאה מגבו אלא מתוכו, אפילו בטומאת שרץ אם נטמא אחד מהן לא נטמא חבירו, דתוכו של זה נעשה גב לחבירו, וכלי חרס אין מיטמא מגבו. אבל כלי עץ מיטמא מגבו בטומאת שרץ, אבל לא בטומאת משקין להיות נטמא כולו.

רבי יוחנן בן נורי אומר: חולקין את עביו – המשמש לטמא, טמא, המשמש לטהור, טהור. אם יש לו לייבז עודה, נטמא אחד מהם, נטמא חבירו.

חולקים את עביו - דופן עב ורחב שבין שני הריבועים, רמינן פלגא להאי גיסא ופלגא להאי

כלים

פרק ב'

גִּיסָא בְּטוּמְאַת מְשָׁקִים דְּרַבְּנָן, וְחָצִי עָבֵי הַדּוּפֵן
שְׁלֹצֵד הַטְּהוּר טְהוּר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
נוּרִי.

ה הַלְפִיד טָמֵא, וּבֵית שְׁקֵעוֹ שֶׁל נֵר מֵיטְמֵא
בְּאוּר.

הַלְפִיד - כְּעֵין קְעָרָה שֶׁל חֶרֶס מְחוּדָדֶת מְלֻמְטָה,
וְתוֹתָבִים חֲדוּדָה בְּרֹאשׁ קוּנְדָס, וּבְתוֹף אוֹתָהּ
קְעָרָה נוֹתָנִים חֲתִיכוֹת בְּגָד וְשֶׁמֶן וְעֶטְרָן,
וּמְדֻלִּיקִין וּמְגַבִּיהִין לְמַעְלָה, וְהִיא מְאִירָה
לְמַרְחוֹק. וּמִפְּנֵי שֶׁהִיא מְחוּדָדֶת וְאִינָה יְכוּלָה
לְעֲמוֹד בְּפָנֵי עֲצָמָה, סִלְקָא דְעֶתֶף אָמִינָא שְׁלֵא
תֵיטְמֵא. קָא מְשֻׁמַּע לָן דְּהוֹאִיל וּמְקוּם מוֹשְׁבָה
מְתוּקָן וּמְיוֹחֵד לְהוֹשִׁיבָה בְּרֹאשׁ הַקּוּנְדָס, הָרִי זוֹ
מֵיטְמָאָה.

וּבֵית שְׁקֵעוֹ שֶׁל נֵר - כְּלֵי חֶרֶס עָשׂוּי לְהִיּוֹת
הַנֵּר יוֹשֵׁב וּמְשׁוֹקַע בּוֹ.

מֵיטְמֵא בְּאוּר - דְּחָשִׁיב כְּתוֹף לֵיטְמֵא בְּאוּר,
אֶף עַל פִּי שְׂאִין כָּל הַנֵּר מְשׁוֹקַע בּוֹ, כִּי אִם מְעַט
מִמֶּנּוּ.

הַמְסָרֵק שֶׁל צְרִצּוֹר - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר,
וְחַכְמֵי מְטַמְּאִין.

הַמְסָרֵק שֶׁל צְרִצּוֹר - כְּלֵי חֶרֶס שְׁעוֹשִׂים עַל
פִּי שְׁבָכָה כְּמִין מְכַבֵּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת, וְהַמְעָרָה
מִמֶּנּוּ מְטִיל הַמִּים מִמְּקוֹמוֹת הַרְבֵּה, וְרוֹב הַכֵּלִים
שְׁשׁוּתִין בָּהֶם מִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עָשׂוּיִים כֶּף,
וּסְבִיב אוֹתָהּ שְׁבָכָה בּוֹלְטִים שִׁינִים כְּשִׁינֵי
הַמְסָרֵק, שְׁעוֹשִׂים אוֹתָן לְנוֹי. וְאִם נִתְּלָה שְׂרָץ
בְּאוּר אוֹתָן שִׁינִים, פְּלִיגֵי בָּהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבְּנָן
אִי חָשִׁיב תוֹף כְּלֵי חֶרֶס אִי לֹא. וְהִלְכָה כְּחַכְמֵי
דְּחָשִׁיבֵי לָהּ תוֹף וּמְטַמְּאִין.

